

בין מנזרים, פסיפסים ונוף מרהיב

בתקופה הביזנטית החלו נזירים להתבודד ולבנות תאי התבודדות ומנזרים בצפון מדבר יהודה בקרבת ירושלים, העיר הקדושה, בקרבת אתר הטבילה בירדן ובקרבת הדרך המחברת בין שניהם. יעל זילברשטיין מציעה מסלול מרתק בין שרידי המנזרים ובאתרים נוספים בקרבת מקום

כתבה וצילמה: יעל זילברשטיין, מנהלת מרכז חינוך והסברה הר ובקעה ברשות הטבע והגנים

תחנות במסלול

מנזר מרטיריוס - שרידי כנסייה ואכסניה: את סיורנו נתחיל במנזר מרטיריוס ובו נתרשם משרידי פסיפסים צבעוניים של בעלי חיים, משרידי חדר אוכל, כנסייה, אבן גולל גדולה שהגנה על הכניסה ואכסניה שבה נהגו ללון עולי רגל בעבר.

האתר נחפר על ידי יחידת קצין מטה לארכיאולוגיה ביהודה ושומרון והתגלה כאשר נבנתה במקום העיר מעלה אדומים. האתר הארכיאולוגי שוכן בלב שכונה שתכניתה הותאמה לצורתו ומקיפה אותו.

לאחר שבמשך שנים רבות היה האתר של מרטיריוס סגור למבקרים מסיבות שונות, כיום אפשר לטייל בו בתיאום מראש. ברשות הטבע והגנים פועלים בחודשים האחרונים להחייאת המקום על ידי פעילויות לתושבי העיר והאזור.

מנזר אותימיוס - מאגר מים מרהיב: ממנזר מרטיריוס ניסע לאזור התעשייה מישור אדומים, לאתר המשמר את שרידי מנזר אותימיוס (שילוט הכוונה מהכניסה לאזור התעשייה). במקום נתרשם משרידי מנזר-מבצר, מחדר אוכל ובעיקר ממאגר מים מרהיב שאגר את מי הגשמים שירדו באזור, שהתגלה תודות למיקומו בתחילת ערוץ נחל אוג (ואדי אל מוכליך). יש אפשרות לרדת אל המאגר במדרגות שנבנו במיוחד לשם כך ולהתרשם מגודלו, שמעיד על מצוקת המים של החיים במדבר מכיוון שהוא

מנזר פארן בנחל פרת

מפקדת תיאום האימונים המרחבית של פיקוד מרכז). מנזרים נוספים, שננטשו במהלך השנים מסיבות שונות, נחפרו ושומרו בחלקם.

שרידי מנזר אותימיוס ומנזר מרטיריוס באזור מעלה אדומים נמצאים בשטח שמהווה כיום אתר קולט קהל, ואותו מפעילה רשות הטבע והגנים מיולי 2010. סיור בין שרידיהם של המנזרים חושף את המבקרים לתופעת הנזירות המרתקת והייחודית שנוצרה באזור בשל הקרבה של המנזרים לעיר הקדושה (ראו כתבתה של חנה בנדקובסקי בעמ' 24).

במרחב מדבר יהודה נבנו עשרות מנזרים שכיום אפשר לראות את שרידיהם ברמות שימור שונות. המנזרים ששומרו בצורה הטובה ביותר הם מנזרים הפעילים עד היום, כמו מנזר פארן שבשמורת הטבע עין פרת, מנזר סנט ג'ורג' בשמורת נחל פרת (ואדי קלט), מנזר דיר חג'לא שנמצא קרוב לאתר הטבילה, על כביש עוקף יריחו, מנזר מר-סבא המצוי על מרגלות נחל קדרון, ומנזר הקרנטל שהגישה אליו היא מהעיר יריחו (כדי להגיע לחלק מהמנזרים יש לתאם עם

לטיול יצאנו

מנזר מרטיריוס - נמצא בלב העיר מעלה אדומים ברחוב דרך מדבר יהודה. עלות כניסה: ללא תשלום, בתיאום מראש (לא בשבת) - 02-6338230. מנזר אותימיוס - נמצא באזור התעשייה מישור אדומים, הצמוד לעיר מעלה אדומים. הכניסה לאתר בתשלום ובתיאום מראש - 02-6338230. עלות כניסה: 14 שקלים למבוגר, 7 שקלים לילד.

אפשר לקנות כרטיס משולב לאתר אותימיוס ולאתר השומרני הטוב (הנחה למזמינים סיורים מודרכים דרך מרכז החינוך וההסברה הר ובקעה).

שמורות וגנים מומלצים לביקור בקרבת מקום: שמורת הטבע נחל פרת (עין פרת ועין מבוע), שמורת הטבע עינות צוקים, גן לאומי קומראן, אתר הטבילה בירדן (קאסר אל יהוד), גן לאומי נבי סמואל, מסלול הליכה בנחל אוג. משך הסיור: כשעה-שעה וחצי בכל אתר.

למי מיועד: לכל המשפחה, דרגת קושי קלה.

להזמנת סיור מודרך לקבוצות (בתשלום): 02-6541255 - מרכז חינוך והסברה

טלפונים לתיאום ביקור באתרים השונים: אתר השומרני הטוב, 02-6338230; שמורת טבע עין פרת 057-8936708; מנזר חריתון 052-5399075 (בשבתות בלבד);

תיאום כניסה לאתר הטבילה בירדן (קאסר אל יהוד) 02-6504844 (כל השבוע מלבד יום ו'); מפקדת תיאום אימונים מרחבית של פיקוד מרכז 02-53005511

למידע נוסף: *3639 או

www.parks.org.il

מטיילים בין שרידי מבצר מרטיריוס

מוזיאון השומרני הטוב - מתנסים בחפירה ארכיאולוגית ומרכיבים פסיפסים

אם אתם כבר בסביבה

להשלמת הביקור באזור מומלץ לבקר במנזר פארן (מנזר חריתון) שבשמורת הטבע עין פרת (לעתים אפשר לתאם עם הנזיר כניסה למתחם המנזר) - זהו ראשון המנזרים במדבר יהודה. בשמורה תוכלו ליהנות מהנוף המרהיב ומנחל זורם וקריר. לקינוח, אפשר לסיים את היום באתר הטבילה בירדן (קאסר אל יהוד), להתרשם מרחוק ממזרי ערבית יריחו שפעלו באזור בעבר, ולצפות על מתחמים חדשים של נוצרים שנבנים במרץ בעבר הירדן המזרחי - בירדן.

משמר כל טיפת מי גשם שיורדת באזור. אתר השומרני הטוב - מוזיאון הפסיפסים: את הביקור במנזרים נוכל להשלים בביקור באתר השומרני הטוב ובו שרידי ממצאים ארכיאולוגיים שונים שנמצאו בין היתר גם במנזר מרטיריוס. באתר יש מוזיאון ובו פסיפסים שהובאו מכל רחבי יהודה, שומרון ועזה ומשומרים להפליא, ובכל סוף שבוע מתקיימות בו פעילויות ארכיאולוגיות לילדים שבמהלכם יכולה המשפחה להתנסות בחפירה ארכיאולוגית ולהרכיב שברי כד או להכין שלט מפסיפסים.